

ПРАКТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

THE PRACTICAL IMPLEMENTATION OF THE STATE FINANCIAL POLICY IN THE FIELD OF ENTREPRENEURSHIP SUPPORT ON THE EXAMPLE OF KHMELNYTSKY REGION

У статті розглянуто нормативно-правові засади та практику реалізації державної фінансової політики у сфері підтримки підприємництва на прикладі Хмельницької області, визначено проблеми її реалізації та окреслено напрями її вдосконалення в сучасних умовах розвитку економіки України.

Ключові слова: підприємництво, суб'єкти підприємництва, державна політика підтримки підприємництва, види фінансової державної підтримки суб'єктів підприємництва, Регіональний фонд підтримки підприємництва.

В статье рассмотрены нормативно-правовые основы и практика реализации государственной финансовой политики в сфере поддержки предпринимательства на примере Хмельницкой области, определены проблемы ее реализации и намечены направления ее совершенствования в современных условиях развития экономики Украины.

Ключевые слова: предпринимательство, субъекты предпринимательства, государственная политика поддержки предпринимательства, виды финансовой государственной поддержки субъектов предпринимательства, Региональный фонд поддержки предпринимательства.

The article deals with the legal framework and the implementation practice of the state financial policy in the field of entrepreneurship support on the example of Khmelnytsky region. The issues concerning its realization have been defined and the directions for its improvement in the current conditions of the development of Ukrainian economy have been outlined.

Key words: entrepreneurship, subjects of entrepreneurship, state policy of entrepreneurship support, types of financial state support of entrepreneurs, Regional Fund for Entrepreneurship Support.

УДК 336.1:334.72(447.43)

Форкун І.В.

к.т.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницький національний
університет

Бачинська І.А.

керівник Регіонального фонду
підтримки підприємництва
по Хмельницькій області

Постановка проблеми. Підприємництво є провідним сектором ринкової економіки, що забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції та є джерелом прогресивних економічних змін. Роль підприємництва для розвитку економіки будь-якої держави надзвичайно важлива і визначається класичними завданнями, які вирішуються цим сектором економіки, такими як згладжування коливань економічної кон'юнктури, розвиток здорового конкурентного середовища, формування диверсифікованої і якісної системи послуг, створення нових робочих місць, формування найважливішого прошарку суспільства – середнього класу, розвиток інноваційного потенціалу економіки, впровадження нових форм організації, виробництва, збуту і фінансування. А тому державна підтримка підприємництва в умовах зростання викликів і посилення загроз національній економіці України є вигідною не тільки самим суб'єктам підприємництва, але й усій економіці та суспільству загалом, оскільки вона може забезпечити покращення економічної ситуації як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем підтримки розвитку підприємництва присвячені праці таких вітчизняних учених, як З.С. Варналій, К.О. Ващенко, Л.Л. Гевлич, О.А. Деренко, Н.М. Заярна, В.М. Кампо, Г.М. Колісник, І.М. Комарницький, Г.А. Лех, Е.М. Лібанова, Ю.О. Ольвінська, А.В. Попський, В.О. Сизоненко,

О.І. Тимченко, О.Я. Туркало, В.В. Федорченко, Г.Г. Цегелик, І.Є. Шайдюк та ін. Серед зарубіжних учених заслуговують на увагу роботи Т. Бартік, В. Баумоль, М. Вайт, П. Девідсон, Дж. Кейнса, Д. Кібл, Р. Латімор, Д. Рікардо, А. Сміта, Й. Шумпетера та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць та напрацювання у нормативно-правовій базі України, практика державної фінансової підтримки підприємництва та її ефективність на сучасному етапі економічного розвитку України заслуговує на особливу увагу.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка практичного втілення державної фінансової політики у сфері підтримки підприємництва та визначення напрямів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1, ст. 42].

Відповідно до Господарського кодексу України та Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» визначено порядок ідентифікації суб'єктів підприємництва за їх величиною, яка залежить від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік. Виходячи з цього, вони можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього

або великого підприємництва (табл. 1) [1, ст. 55]. Критерії ідентифікації суб'єктів підприємництва за величиною в Україні є орієнтованими на критерії, що визначені Європейською комісією.

Сьогодні економіка розвинених країн базується на малому та середньому бізнесі. Зокрема, у країнах ЄС на їхню частку в середньому доводиться 63-67% ВВП [2, с. 10]. Результативність всієї економіки ЄС безпосередньо залежить від успішного функціонування малого та середнього бізнесу. Тому в межах Євросоюзу здійснюється політика підтримки малого підприємництва, головна мета якої – збалансування інтересів держави і бізнесу, забезпечення оптимальних умов для здійснення підприємницької діяльності, зростання конкурентоздатності сектору МСП [3, с. 1026].

Таблиця 1

Ідентифікація суб'єктів господарювання за критерієм величини в Україні

Суб'єкт господарювання	Величина суб'єкта господарювання	Середня кількість працівників за звітний період (календарний рік)	Річний дохід
Фізична особа Юридична особа	Мікро	Не перевищує 10 осіб	Не перевищує суму, еквівалентну 2 млн. євро/рік
Фізична особа Юридична особа	Мале	Не перевищує 50 осіб	Не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро/рік
Фізична особа Юридична особа	Середнє	Не перевищує 250 осіб	Не перевищує суму, еквівалентну 50 млн. євро/рік
Юридична особа	Велике	Перевищує 250 осіб	Перевищує суму, еквівалентну 50 млн. євро/рік

Державна політика підтримки підприємництва – це сукупність (комплекс) пріоритетних народногосподарських підходів і рішень, які визначають основні напрями і форми правового, економічного та організаційного сприяння розвитку підприємництва з урахуванням інтересів держави та суб'єктів господарювання [4].

У сучасних умовах господарювання значна увага органів державної влади приділяється стимулюванню розвитку підприємництва в Україні. З цією метою в Україні відбувається практична реалізація низки нормативно-правових актів, зокрема Законів України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [5] і «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [6], розпорядження

Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» [7], регіональних та місцевих програм підтримки малого і середнього підприємництва.

У Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» зазначається, що метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є [5, ст. 3]: створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва; забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності; стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва; сприяння провадженню суб'єктами малого і середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки; забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької діяльності.

Видами державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва є фінансова, інформаційна, консультаційна підтримка, у тому числі підтримка у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримка у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу [5, ст. 15].

Державна допомога суб'єктам господарювання – це підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності [6, ст. 1].

Фінансова державна підтримка (допомога) надається за рахунок державного та місцевих бюджетів. Основними видами фінансової державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва в Україні є [5, ст. 16]: часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва; часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями; надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва; надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи; надання позик на придбання і впровадження нових технологій; компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами

малого і середнього підприємництва та великими підприємствами; фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій; інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки.

Функцію реалізації державної політики підтримки підприємництва покладено на Український фонд підтримки підприємництва (УФПП). Основними завданнями УФПП є: сприяння реалізації державної політики розвитку підприємництва шляхом залучення й ефективного використання фінансових ресурсів на поворотній і безповоротній основі, фінансування цільових програм та проєктів, часткової сплати відсотків за видані підприємцям кредити установами банків; співробітництво з міжнародними, іноземними та українськими фінансовими організаціями у питаннях розвитку підприємництва; участь у реалізації міжнародних договорів у частині фінансового забезпечення розвитку підприємництва в Україні; участь в утворенні організацій, що мають за мету надання підтримки підприємству [7].

Протягом 2000-2018 років на Хмельниччині функціонує Регіональний фонд підтримки підприємництва по Хмельницькій області (РФПП), засновниками якого є Український фонд підтримки підприємництва та Хмельницька обласна державна адміністрація. РФПП має за мету: реалізацію на регіональному рівні державної політики з питань розвитку та фінансової підтримки суб'єктів гос-

подарювання; стимулювання розвитку підприємницької діяльності шляхом фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій; створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва, створення нових робочих місць; стимулювання інвестиційної та інноваційної активності шляхом допомоги у бізнес-плануванні суб'єктів господарювання; забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян.

РФПП здійснює свою діяльність за рахунок об'єднання фінансових, матеріальних, нематеріальних та інших ресурсів у межах затверджених державних та цільових регіональних програм та проєктів, спрямованих на підтримку та розвиток підприємництва.

За даними Головного управління статистики у Хмельницькій області, на кінець 2016 року в регіоні налічується 6222 суб'єктів малого та середнього підприємництва, що на 763 суб'єктів менше порівняно з 2015 роком, у тому числі: 357 середніх підприємств (на 1 одиницю менше порівняно з 2015 роком); 5865 малих підприємств (на 762 одиниці менше порівняно з 2015 роком), у т. ч. 4823 суб'єктів мікропідприємництва (на 802 одиниці менше порівняно з 2015 роком). Частка малих та середніх підприємств у загальній кількості підприємств Хмельницької області становить 99,9% (табл. 2) [8].

Таблиця 2

Основні показники діяльності підприємств Хмельницької області за 2012-2016 роки

Показники	Роки							Абсол. відхил., (+,-)
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Кількість підприємств								
Усього, од	6489	6408	6588	6925	6968	6992	6228	-764
- великі підприємства, од.	5	6	9	9	9	7	6	-1
- % до загальної кількості підприємств	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0
- середні підприємства, од.	453	433	412	397	370	358	357	-1
- % до загальної кількості підприємств	7,0	6,8	6,3	5,7	5,3	5,1	5,7	0,6
- малі підприємства, од.	6031	5969	6167	6519	6589	6627	5865	-762
- % до загальної кількості підприємств	92,9	93,1	93,6	94,2	94,6	94,8	94,2	-0,6
у т. ч. мікропідприємства, од.	4851	4750	5001	5402	5539	5625	4823	-802
% до загальної кількості підприємств	74,8	74,1	75,9	78,0	79,5	80,4	77,4	-3,0
Кількість зайнятих працівників								
Усього, тис. осіб	128,8	125,0	119,4	115,9	111,9	107,5	105,6	-1,9
- великі підприємства, тис. осіб	9,8	10,0	10,9	12,3	13,1	10,2	9,0	-1,2
- % до загальної кількості зайнятих працівників	7,6	8,0	9,1	10,6	11,7	9,4	8,5	-0,9
- середні підприємства, тис. осіб	70,7	68,6	65,6	61,8	59,4	59,5	59,2	-0,3
- % до загальної кількості зайнятих працівників	54,9	54,9	54,9	53,3	53,0	55,4	56,0	0,6
- малі підприємства, тис. осіб	48,3	46,4	42,9	41,8	39,4	37,8	37,4	-0,4
- % до загальної кількості зайнятих працівників	37,5	37,1	36,0	36,1	35,3	35,2	35,5	0,3
у т. ч. мікропідприємства, тис. осіб	17,1	15,8	15,6	15,5	16,0	15,1	14,1	-1,0
% до загальної кількості зайнятих працівників	13,3	12,7	13,1	13,4	14,3	14,1	13,4	-0,7

Таблиця 3

Фінансово-економічні показники діяльності РФПП у Хмельницькій області

Фінансово-кредитна підтримка суб'єктам підприємництва (СПД)		
надано у 2003-2017 рр.	повернено на 01.01.2018 р.	заборгованість на 01.01.2018 р.
183 СПД	142 СПД	41 СПД
10 965,3 тис. грн.	8218,3 тис. грн.	2747,0 тис. грн.

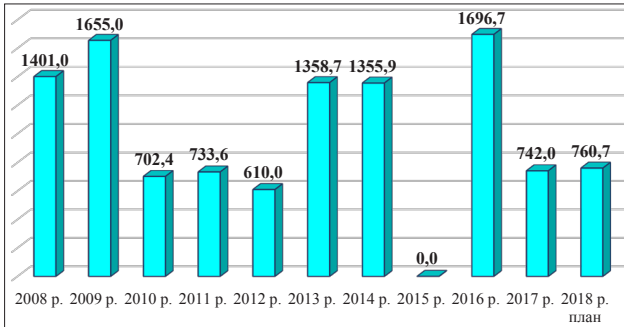

Рис. 1. Динаміка бюджетних асигнувань на фінансово-кредитну підтримку СПД у Хмельницькій області в 2008-2017 роках

За підсумками 2016 року в малому та середньому бізнесі зайнято 96,6 тис. осіб, що на 700 осіб менше, ніж у 2015 році. Питома вага зайнятих у малому та середньому бізнесі до загальної кількості зайнятих у суб'єктів підприємництва становить 91,5%. Розподіл зайнятих працівників у 2016 році за видами економічної діяльності на малих та середніх підприємствах Хмельницької області майже не змінився порівняно з 2015 роком та здійснюється таким чином. Найбільшу кількість зайнятих на малих та середніх підприємствах зосереджено у п'яти галузях, таких як промисловість, сільське господарство, торгівля, будівництво і транспорт.

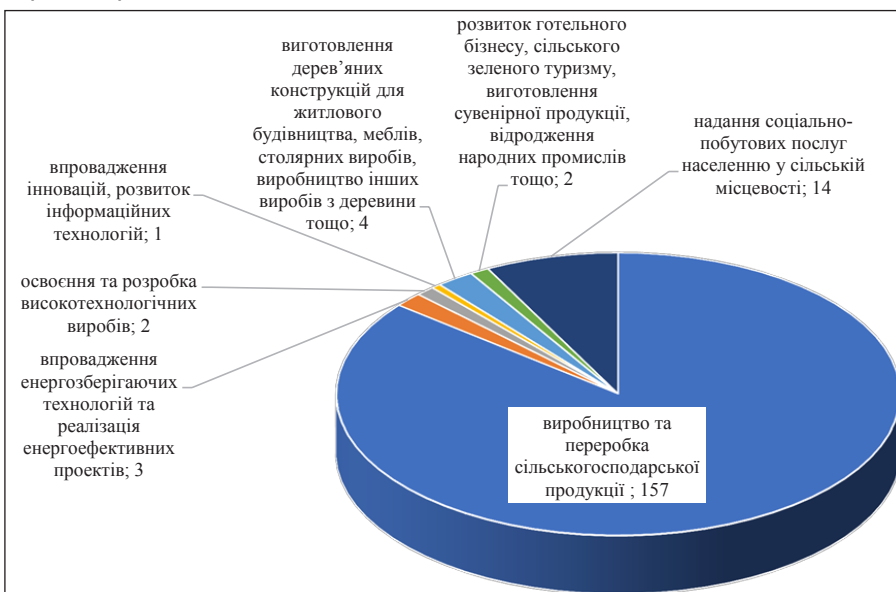

Рис. 2. Структура наданої фінансово-кредитної підтримки СПД Хмельницької області в 2003-2017 роках

Враховуючи дані табл. 2, можна констатувати, що в досліджуваному періоді відбувається скорочення кількості середніх та малих підприємств, скорочується рівень зайнятості населення Хмельницької області.

А тому стратегічною метою державної політики загалом та політики регіонального розвитку Хмельниччини [9; 10] має стати фінансова підтримка малого та середнього підприємництва, збереження наявних та створення нових робочих місць і, як наслідок, нарощування надходжень до державного та місцевих бюджетів.

Органи влади Хмельниччини сприяють консолідації зусиль усіх її гілок та суб'єктів малого та середнього підприємництва, представників підприємницької громадськості, науковців з метою створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та покращення ділового клімату для забезпечення сталого економічного розвитку регіону.

Загалом у 2003-2018 роках до РФПП по Хмельницькій області за фінансово-кредитною підтримкою (ФКП) звернулося 204 позичальники (у т. ч. в 2018 році 5 СПД). Надано ФКП для 183 СПД на загальну суму 10 млн 965,3 тис. грн. У зв'язку з обмеженим фінансовим ресурсом РФПП по Хмельницькій області відмовив у ФКП: у 2005-2015 роках – 7 СПД (з них 3 СПД з об'єктивних причин від неї відмовилися самостійно); у 2016 році – 3 СПД на загальну суму 950,0 тис. грн.; у 2017 році – 6 СПД на загальну суму 1850,0 тис. грн. (табл. 3).

Станом на 01.01.2018 року до обласного бюджету повернуто 8 млн 218,3 тис. грн. (142 СПД). Заборгованість становить 2 млн 747 тис. грн (41 СПД) і включає поточну, прострочену та безнадійну заборгованість, що підлягає стягненню у судовому порядку.

Протягом 2008-2017 років РФПП у Хмельницькій області фінансово-кредитна підтримка СПД надавалася за рахунок повернення коштів раніше наданих кредитів до спеціального фонду обласного бюджету згідно з рішеннями сесій Хмельницької обласної ради про обласний бюджет на відповідний рік у межах затверджених бюджетних асигнувань (рис. 1).

Структура наданої фінансово-кредитної підтримки СПД Хмельницької області за пріоритетними напрямками діяльності подана на рис. 2.

Залишається незаперечним той факт, що стимулювання розвитку підприємницької діяльності

шляхом фінансово-кредитної підтримки за рахунок бюджетних коштів дає змогу збільшувати обсяги виробництва та збуту вітчизняної продукції, створювати нові робочі місця із відповідними надходженнями до бюджетів усіх рівнів податків та зборів, забезпечувати сталий економічний розвиток регіону.

Крім того, моніторинг діяльності СПД, які отримали фінансово-кредитну допомогу з обласного бюджету, засвідчив високі результати впрова-

дження на практиці одного із заходів Програми розвитку малого і середнього підприємництва Хмельницької області на 2017-2018 роки – застосування на практиці Порядку використання коштів обласного бюджету, що виділяються на надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам підприємництва [11].

Порядок надання фінансово-кредитної підтримки СПД за рахунок коштів обласного бюджету подано на рис. 3.

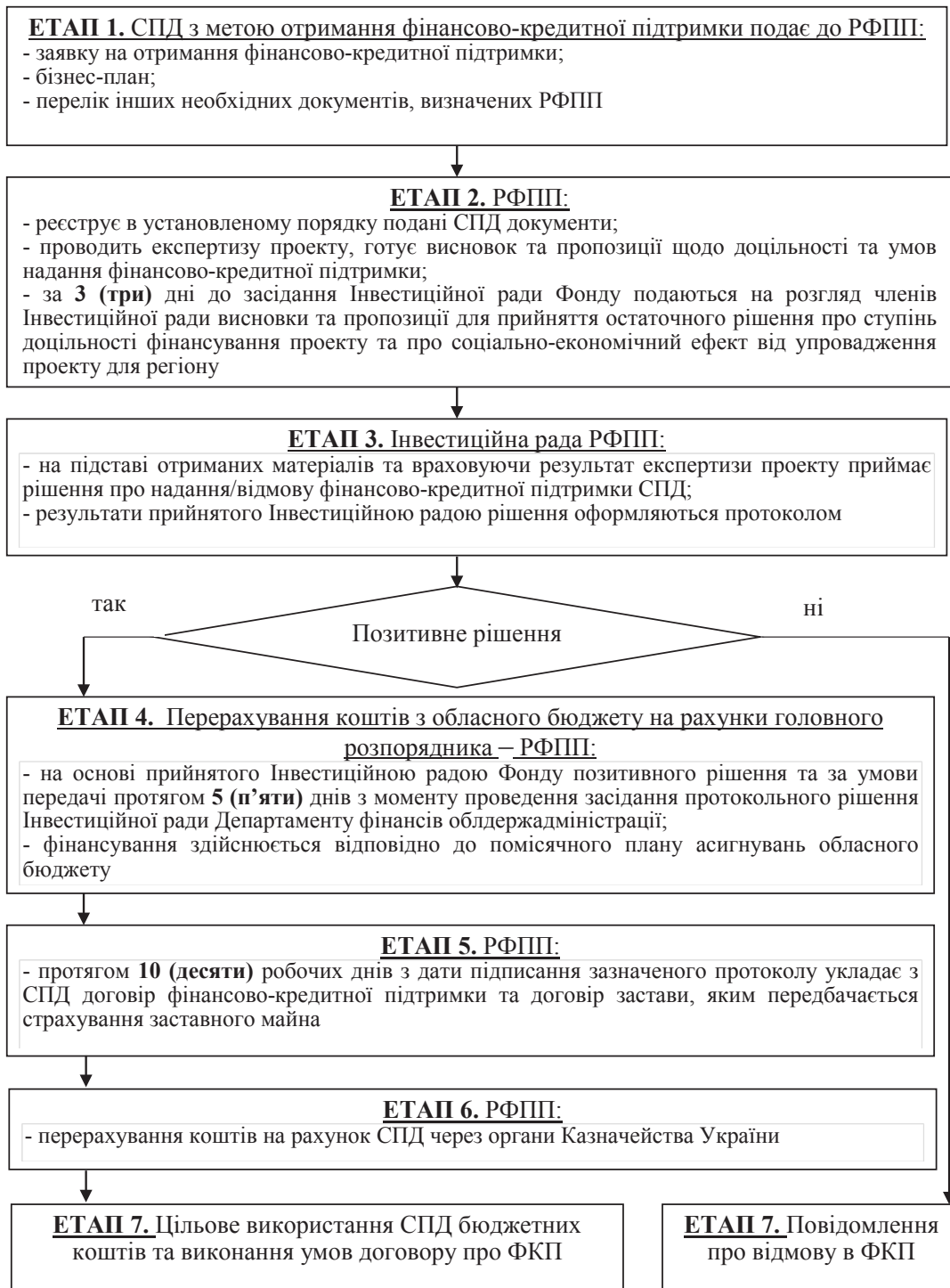

Рис. 3. Порядок надання фінансово-кредитної підтримки СПД за рахунок коштів обласного бюджету

Предметом забезпечення виконання зобов'язань перед РФПП є ліквідне (рухоме або нерухоме) майно, яке відповідно до Закону України «Про заставу» може бути предметом застави, із виконаною попередньо незалежною експертною оцінкою [12]. Відношення коштів фінансово-кредитної допомоги до вартості заставного ліквідного майна має становити 1:1,5. Операції, пов'язані з використанням бюджетних коштів, здійснюються відповідно до Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів [13] та Порядку надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам підприємства за рахунок коштів обласного бюджету, затвердженого рішенням чергової сесії обласної ради на відповідний бюджетний період [11]. Повернення бюджетних коштів СПД здійснюється згідно з умовами типового договору про фінансово-кредитну підтримку.

Перевагами РФПП в частині надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам господарювання є: надання фінансово-кредитної підтримки за пільговою відсотковою ставкою; відстрочка погашення суми фінансово-кредитної підтримки від 3 до 6 місяців; надання безкоштовної інформації та консультацій спеціалістами Фонду; налагодження нових бізнес-контактів.

Проведений нами аналіз дав змогу визначити основні проблеми, які необхідно вирішувати для забезпечення ефективності державної фінансової політики підтримки підприємства, серед яких: відсутність послідовної державної політики щодо підтримки МСП; домінування зовнішніх інвестицій над внутрішніми; складний механізм впровадження на практиці норм та процедур регуляторного законодавства; неосвіченість / недостатня кваліфікація підприємців, що приводить до збільшення кількості відмов СПД у наданні фінансово-кредитної підтримки, а це негативно впливає на імідж органів державної влади та є порушенням принципів, передбачених статтею 7 Бюджетного кодексу України [14], зокрема в частині єдності, ефективності та результативності у виконанні бюджетів.

Тому, на нашу думку, основними шляхами вирішення проблем втілення державної фінансової політики у сфері підтримки підприємства в регіоні мають стати: збільшення обсягу фінансової підтримки суб'єктів господарювання на регіональному рівні за рахунок бюджетних коштів, залучення інших внутрішніх та зовнішніх інвестицій; сприяння введенню інновацій у розвиток підприємства регіону з метою збереження наявних та створення нових робочих місць, збільшення надходжень до бюджетів від сплати податків та зборів; методична та методологічна допомога суб'єктам господарювання у розробленні бізнес-планів інвестиційних проектів у межах Програми розвитку малого та середнього підприємства; налагодження

діалогу між владою та бізнесом в частині забезпечення результативності регуляторних актів, що сприятимуть покращенню ведення бізнесу.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, значну частину проблем підприємництва можна вирішувати за допомогою розвитку системи державної фінансово-кредитної підтримки. Тому першочерговим завданням для місцевих органів влади залишається удосконалення та урізноманітнення механізмів фінансово-кредитної підтримки, в тому числі за рахунок передачі районними та міськими радами обласній раді видатків для надання ФКП СПД області у вигляді міжбюджетних трансфертів [14].

Таким чином, фінансово-кредитну підтримку розвитку СПД необхідно розглядати як один із найбільш пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів влади із забезпечення динамічного соціально-економічного розвитку територій, а врахування регіональних особливостей допомагає задіяти підприємницький потенціал як вагомий ресурс регіонального розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України: [Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід // Актуальні проблеми державного управління. 2017. № 1(51). С. 2-9.
3. Шмігач О.М. Євроінтеграційні процеси у сфері підприємницької діяльності в Україні / О.М. Шмігач // Молодий вчений. 2017. № 11(51). С. 1026-1030.
4. Варналій З.С. Основи підприємницької діяльності: Навчальний посібник / З.С. Варналій, В.О. Сизоненко. К.: Знання України, 2004. 404 с.
5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні: [Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
6. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: [Закон України від 01.07.2014 р. № 1555-VII]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>.
7. Про Український фонд підтримки підприємства: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.1995 р. № 687. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/687-95-%D0%BF>.
8. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2016 рік / за ред. Л.О. Хамської. URL: <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/shcor16.htm>.
9. Програма розвитку малого і середнього підприємства Хмельницької області на 2017-2018 роки. URL: http://www.adm-km.gov.ua/?attachment_id=15232.
10. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємства в Україні на період до 2020 року: [Розпорядження КМУ від 24.05.2017 р. № 504-р] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80>.

11. Порядок використання коштів обласного бюджету, що виділяються на надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам підприємництва. URL: www.adm-km.gov.ua.

12. Про заставу: [Закон України від 02.10.1992 р. від № 2654-XII] URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.

13. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів: [Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>.

14. Бюджетний кодекс України: [Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

IMPROVING MECHANISM OF ASSESSMENT OF RISKS OF NON-BANK CREDIT INSTITUTIONS IN UKRAINE

У статті досліджено особливості функціонування небанківських кредитних установ та покращання не лише кількісних, але і якісних показників їхньої діяльності на ринку фінансових послуг. Наведено приклади фінансових зловживань різних представників небанківських кредитних установ. Охарактеризовано недоліки захисту прав споживачів на вітчизняному ринку фінансових послуг. Визначено головні проблеми у сфері регулювання діяльності небанківських кредитних установ та шляхи їх розв'язання. Обґрунтовано необхідність посилення комунікацій та координації діяльності регуляторів фінансового сектору.

Ключові слова: небанківські кредитні установи, кредитні спілки, ломбарди, факторингові компанії.

В статье исследованы особенности функционирования небанковских кредитных учреждений и улучшения не только количественных, но и качественных показателей их деятельности на рынке финансовых услуг. Приведены примеры финансовых злоупотреблений различных представителей небанковских кредитных учреждений. Охарактеризованы недостатки защиты прав

потребителей на отечественном рынке финансовых услуг. Определены главные проблемы в сфере регулирования деятельности небанковских кредитных учреждений и пути их решения. Обоснована необходимость усиления коммуникаций и координации деятельности регуляторов финансового сектора.

Ключевые слова: небанковские кредитные учреждения, кредитные союзы, ломбарды, факторинговые компании.

The article considers the necessity of functioning of non-bank lending institutions and improvement of not only quantitative but also qualitative indicators of their activity in the market of financial services. Examples of financial abuse of various representatives of non-bank lenders are given. The defects of protection of consumer rights in the domestic financial services market are described. The main problems in the sphere of regulation of activity of non-bank credit institutions and ways of their solution are determined. The necessity of strengthening of communications and coordination of activity of regulators of financial sector is substantiated.

Key words: non-bank credit institutions, credit unions, pawnshops, factoring companies.

УДК 338.58:65.014

Холодилова А.О.

аспірант кафедри банківської справи Київський національний торговельно-економічний університет

Постановка проблеми. В умовах подальшої трансформації вітчизняного фінансового сектору виникає необхідність подальших досліджень діяльності небанківських фінансових установ та їхньої ролі у кредитуванні реального сектору економіки [1, с. 4; 2, с. 19; 3, с. 42]. Зокрема, це стосується встановлення для небанківських фінансових установ обґрунтованих значень економічних нормативів, вдосконалення інституціоналізації їхньої діяльності на ринку фінансових послуг, поліпшення управління фінансовими ризиками тощо [4, с. 47; 5, с. 15; 6, с. 38; 7, с. 30].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем регулювання і нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ і посиленню їхньої ролі у фінансовій системі України присвячені праці таких авторів, як Т. Буй [23], В. Жупанин [4], І. Лютий [2], В. Міщенко

[1, 6], С. Міщенко [9, 15], С. Науменкова [8, 10, 16], Т. Неклюдова [14], В. Опарін [24], Е. Панфілова [17], В. Федосов [24] та інших. Разом із тим ціла низка питань, що пов'язані з регулюванням і наглядом за діяльністю вітчизняних установ небанківського фінансового сектору на ринку фінансових послуг, ще залишаються недослідженими та потребують подальшого дослідження і практичного вирішення. Зокрема, це стосується вдосконалення механізмів оцінки ризиків діяльності небанківських кредитних установ.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування підходів щодо вдосконалення механізму оцінки ризиків діяльності небанківських кредитних установ на основі виокремлення складових елементів формування механізму державного регулювання і нагляду за їхньою діяльністю з метою підвищення їх конкурентоспроможності на ринку